

Unie na ochranu práv k novým odrůdám rostlin (UPOV – International Union for the Protection of New Variety of Plants) byla založena v r. 1961 v Paříži na základě přijetí Mezinárodní úmluvy na ochranu práv k novým odrůdám rostlin. Tato úmluva byla již několikrát změněna a poslední platná úprava je z roku 1991.

UPOV je mezinárodní vládní organizace a je součástí Mezinárodní unie na ochranu duševního vlastnictví (WIPO/OMPI). Členství v ní je podmíněno platným národním zákonem, který je v souladu s Úmluvou UPOV vč. záruky stejné ochrany pro odrůdy domácí i zahraniční, za předpokladu udělení právní ochrany v dané zemi.

UPOV má v současné době 67 členů (květen 2009) a ještě vyšší počet zemí je v jednání se sekretariátem unie s cílem dosáhnout členství. Pro spravování technicky i právně náročné agendy má UPOV řadu výborů, z nichž nejvyšší rozhodovací pravomoci má Rada. Administrativně zajišťuje chod organizace sekretariát, v jehož čele stojí zástupce generálního tajemníka WIPO.

Sídlo organizace je

34, chemin des Colombettes

P.O. Box 18

CH-2111 Geneva 20

Švýcarsko

www.upov.int

Podrobnější informace můžete získat na uvedených adresách:

Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

Odbor rostlinných komodit

tel. 221 812 473

<http://www.mze.cz>

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Hroznová 2, 656 06 Brno

Národní odrůdový úřad

ředitelka Ing. Radmila Šafaříková

<http://www.ukzuz.cz>

Družstvo vlastníků odrůd

Jihlavská 320/2, 664 41 Třebíč

ředitel Ing. Vojtech Dukát

<http://www.druvod.cz>

Kontakt:

Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

Tel.: 221 811 111

www.mze.cz, e-mail: info@mze.cz

OCHRANA PRÁV K ODRŮDÁM V ČESKÉ REPUBLICE

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ochrana práv k odrůdám je forma ochrany duševního vlastnictví v zemědělství. Její specifická forma je opodstatněna skutečností, že rostliny jsou samoreprodukovatelné. Nové odrůdy jsou přitom jedním z nejvýznamnějších faktorů rozvoje rostlinné výroby. Invence vložená do nové odrůdy tak může být snadno zcizena, protože šlechtitel (majitel) odrůdy nemá jinou cestu pro úhradu vynaložených prostředků než uvádět rozmnožovací materiál do oběhu a přitom jej chránit před zcizením obdobně, jako jiné formy duševního vlastnictví.

Ochrana práv k odrůdám je zakotvena jako mezinárodní systém Mezinárodní úmluvou na ochranu práv k novým odrůdám rostlin, která je právním základem Mezinárodní unie na ochranu práv k novým odrůdám rostlin (UPOV). ČR je členem UPOV od r. 1993 (jako ČSFR od r. 1991).

Pro ČR je významnou skutečností, že i v Evropské unii je ochrana práv k odrůdám zakotvena nařízením Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství, v platném znění a které je pro ČR závazné od doby vstupu v r. 2004. ES je členem UPOV od r. 2007.

Ochrana práv k odrůdám v ČR je upravena zákonem č. 408/2000 Sb. ze dne 25. října 2000 o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně práv k odrůdám). Zákon vychází z principů úmluvy UPOV a je koordinován s nařízením Rady (ES) č.2100/1994.

Před udělením práv k odrůdě musí být přezkoumáno úřední autoritou, kterou je v ČR Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), zda odrůda splňuje požadavky zákona (novost, odlišnost, uniformita, stabilita a název) na přiznání ochranných práv. Současně ÚKZÚZ eviduje charakteristiky odrůdy, aby mohla být v případě potřeby jednoznačně identifikována.

Každý uživatel chráněné odrůdy je povinen respektovat práva držitele odrůdových práv, jejichž dodržování může být vymáháno i soudní cestou.

V souladu s mezinárodními závazky i naše národní právní úprava umožňuje malým pěstitelům (s obhospodařovanou plochou do 22 ha) u vyjmenovaných druhů opakovaně využít k pěstování chráněné odrůdy osivo z vlastní sklizně (farmářské osivo) a to bez předchozího souhlasu držitele šlechtitelských práv. Zájmy držitelů práv k odrůdám v ČR hájí Družstvo vlastníků odrůd se sídlem v Troubsku u Brna.

Národní odrůdový úřad, jako součást ÚKZÚZ Brno, je správcem agendy ochrany práv k odrůdám, přijímá žádosti o udělení práv k odrůdě, vydává šlechtitelské osvědčení, vybírá poplatky ke všem v zákoně uvedeným úkonům a vykonává ostatní aktivity uvedené v zákoně č. 408/2000 Sb. V současnosti je v ČR chráněno 669 odrůd (srpen 2009).

Z platné legislativy vyplývá, že si každý zájemce může vybrat způsob ochrany své odrůdy. Samostatně na území jednoho nebo více členských států UPOV nebo pro celé území EU, pokud o ni požádá Odrůdový úřad společenství:

Community Plant Variety Office

3, boulevard Maréchal Foch

BP 10121

FR - 49101 Angers Cedex 02

Francie

www.cpvo.europa.eu

Žádost Odrůdovému úřadu Společenství lze podat i prostřednictvím ÚKZÚZ.

Principy ochrany jsou totožné s podmínkami zákona č. 408/2000 Sb., protože vycházejí z úmluvy UPOV a liší se pouze administrativní formalitami a poplatky.

